

รายงานเบื้องต้นความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะในจังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2557 – 2561

Preliminary report of seroprevalence of Goat Brucellosis in
Kanchanaburi province During 2014 – 2018

วิษณุ วงษ์สว่าง^{1*} และ สราวุธ ทักษิณโรส²
Witsanu Wongsawang^{1*} and Sarawut Taksinoros²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ในการหาความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะ ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2561 จำนวน 1,437 ตัวอย่าง จากฝูงแพะจำนวนทั้งสิ้น 90 ฝูง ในพื้นที่ 6 อำเภอของจังหวัดกาญจนบุรี โดยออกแบบการศึกษาชนิด Retrospective descriptive study

ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการโดยวิธี Rose Bengal Test พบความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะรายตัวเท่ากับร้อยละ 7.44 พบความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะรายฝูงเท่ากับร้อยละ 40.00 พบความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะในฤดูร้อนมากที่สุดเท่ากับร้อยละ 9.45 พบความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะที่แสดงอาการทางคลินิกเท่ากับร้อยละ 53.33

ข้อมูลความชุกทางซีรัมและการกระจายตัวของโรค布鲁เซลโลซิสของแพะจากการศึกษานี้ ทำให้ทราบถึงสถานการณ์เบื้องต้นของโรค布鲁เซลโลซิสของแพะในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีและสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคตต่อไป

คำสำคัญ : โรค布鲁เซลโลซิส ความชุก แพะ กาญจนบุรี

¹งานวิจัย โรงพยาบาลปศุสัตว์และสัตว์ป่า ปศุपालัน คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

²ภาควิชาเวชศาสตร์คลินิกและการสาธารณสุข คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

^{1*} Diagnostic unit, Pasupalan livestock and wildlife hospital, Mahidol University

² Department of Clinical Sciences and Public Health, Faculty of Veterinary Sciences, Mahidol University

* Corresponding Author: e-mail: witsanu.won@mahidol.ac.th

Abstract

The objective of this study was to determine seroprevalence of goat brucellosis in 6 districts of Kanchanaburi province between 2014 - 2018 in a total of 1,437 samples from 90 farms. This retrospective descriptive study found that seroprevalence of goat brucellosis was 7.44%, herd seroprevalence of 40.00%. The seroprevalence of goat brucellosis in the summer was 9.45%. And the seroprevalence of goat brucellosis in goat showing clinical signs was 53.33%. The seroprevalence and distribution of goat brucellosis was into the preliminary situation of goat brucellosis in Kanchanaburi province. In addition, it can be used as basic information for research in the future.

Keyword: Brucellosis, Prevalence, Goat, Kanchanaburi

หลักการและเหตุผล

โรค布鲁เซลโลซิส (Brucellosis) หรือที่รู้จักกันทั่วไปในชื่อโรคแท้งติดต่อ เป็นโรคสัตว์สู่คน (zoonosis) ที่สำคัญ สามารถพบได้ในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมหลายชนิด อาทิโค กระบือ แพะ แกะ สุกร สุนัข ม้า โรค布鲁เซลโลซิสมีสาเหตุมาจากการติดเชื้อ *Brucella* spp. โดยเป็นเชื้อแบคทีเรียแกรมลบ อาศัยอยู่ในเซลล์ (intracellular bacterial) มีหลายชนิดและหลายสายพันธุ์ เช่น เชื้อ *B. abortus*, *B. melitensis*, *B. ovis*, *B. suis*, *B. canis*, *B. neotomae*, *B. ceti*, *B. pinnipedialis* และ *B. microti*

สำหรับในแพะนั้นพบว่ามีส่วนใหญ่อุบัติเชื้อ *B. melitensis* ซึ่งตัวเชื้อสามารถติดต่อจากสัตว์สู่คนได้ โดยหลังจากที่แพะติดเชื้อจะเกิดการแท้งลูกในระยะท้ายของการตั้งท้อง มีอาการมดลูกอักเสบในเพศเมียหรืออวัยวะสืบพันธุ์ในเพศผู้ อาจทำให้เกิดการเป็นหมัน และข้ออักเสบ ผสมติดยากหรือผสมไม่ติด โดยมีรายงานความชุกและอุบัติการณ์ของโรค布鲁เซลโลซิสของแพะในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง สำหรับการศึกษาทางระบาดวิทยาของโรค布鲁เซลโลซิสในแพะของประเทศไทยนั้น พบรายงานความชุกของโรค布鲁เซลโลซิสอยู่ระหว่างร้อยละ 0.60 - 7.26 ความชุกของโรครายฝูงอยู่ระหว่างร้อยละ 16.67 - 46.18 (กิติภักดิ์ สุจิต และคณะ, 2551 : 821-825 ; ช้องมาศ อันตรเสน และคณะ, 2555 : 61-86 ; ดุลยวัต กลัดเข็มเพชร และคณะ, 2560 : 99-107 ; ทวี พงษ์สุวรรณ และ พรศักดิ์ ประสมทอง,

2553 : 7-8 ; สุวิมล ประทุมมณี และคณะ, 2557 : 160-167 ; อดิณญา สีนอเนตร และ วันประเสริฐ ทุมพะลา, 2556 : 507-518) ซึ่งจะพบว่าความชุกของโรค布鲁เซลโลซิสยังคงสูงและมีช่วงความชุกที่กว้าง ซึ่งแสดงถึงการกระจายตัวของโรคที่ยังคงมีมากในประเทศไทย ดังนั้น การทราบถึงความชุกและการกระจายของโรคในพื้นที่จะสามารถช่วยในการควบคุม ป้องกัน และเฝ้าระวังโรค布鲁เซลโลซิสได้เป็นอย่างดี

โรงพยาบาลปศุสัตว์และสัตว์ป่า ปศุपालัน มีพันธกิจในการให้บริการดูแลสุขภาพสัตว์ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีและพื้นที่ใกล้เคียง โดยครอบคลุมทั้งการตรวจ วินิจฉัย รักษา ป้องกัน และเฝ้าระวังโรคสัตว์ ดังนั้นการวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาถึงความชุกและการกระจายตัวของโรค布鲁เซลโลซิสในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของโรงพยาบาลปศุสัตว์และสัตว์ป่า ปศุपालัน สำหรับใช้ในการตรวจ วินิจฉัย รักษา ป้องกัน และเฝ้าระวังโรคร่วมกับเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในพื้นที่เป็นสำคัญ รวมถึงใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัยในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อหาความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะและการกระจายตัวของโรค布鲁เซลโลซิสในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2557 - 2561

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับรองจริยธรรมโครงการวิจัยในสัตว์จากคณะกรรมการกำกับดูแลการเลี้ยงและใช้สัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี ตามหนังสือเลขที่ อว 78.131/สส00083 ออกแบบการศึกษาเป็นชนิดพรรณนาย้อนหลัง (Retrospective descriptive study) โดยการหาความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีจากข้อมูลประเภททุติยภูมิ (secondary data) ของโรงพยาบาลปศุสัตว์และสัตว์ป่า ปศุपालัน ระหว่างปี พ.ศ.2557 - 2561

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลการส่งตรวจโรค布鲁เซลโลซิสของแพะโดยวิธี Rose Bengal Test จากรายงานผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ (laboratory reports) และข้อมูลประวัติแพะจากทะเบียนเวชระเบียน (medical records) ระหว่างปี พ.ศ.2557 – 2561 โดยคัดเลือกเฉพาะสัตว์ป่วยใหม่เท่านั้น จำนวนทั้งสิ้น 1,437 ตัวอย่าง จากนั้นจึงทำการแปลงข้อมูลเชิงคุณภาพ (recode) เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผลบวกและร้อยละความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2561

	จำนวนตัวอย่าง*	จำนวนผลบวก	จำนวนผลลบ	ร้อยละความชุก
รายตัว	1,437 ตัว	107 ตัว	1,330 ตัว	7.44
อำเภอไทรโยค	753 ตัว	45 ตัว	708 ตัว	5.97
อำเภอเมือง	311 ตัว	27 ตัว	284 ตัว	8.68
อำเภอเลาขวัญ	4 ตัว	1 ตัว	3 ตัว	25.00
อำเภอพนมทวน	134 ตัว	13 ตัว	121 ตัว	9.70
อำเภอด่านมะขามเตี้ย	17 ตัว	4 ตัว	13 ตัว	23.52
อำเภอปอพลอย	218 ตัว	17 ตัว	201 ตัว	7.79
รายฝูง	90 ฝูง	36 ฝูง	54 ฝูง	40.00
อำเภอไทรโยค	61 ฝูง	21 ฝูง	40 ฝูง	34.42
อำเภอเมือง	10 ฝูง	4 ฝูง	6 ฝูง	40.00
อำเภอเลาขวัญ	1 ฝูง	1 ฝูง	0	100.00
อำเภอพนมทวน	7 ฝูง	5 ฝูง	2 ฝูง	71.42

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ โดยการ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป MS Excel และโปรแกรม SPSS version 18 (ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยมหิดล)

ผลการวิจัย

ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2561 มีการส่งตรวจโรค布鲁เซลโลซิสของแพะทางห้องปฏิบัติการจำนวนทั้งสิ้น 1,437 ตัวอย่าง จากจำนวนฝูงแพะของเกษตรกรทั้งสิ้น 90 ฝูง ในพื้นที่ 6 อำเภอของจังหวัดกาญจนบุรี โดยพบความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะมากที่สุดในปี พ.ศ. 2558 ดังตารางที่ 1 พื้นที่อำเภอไทรโยคมีการส่งตรวจโรค布鲁เซลโลซิสทางห้องปฏิบัติการมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 52.40 (753/1,437) ดังตารางที่ 1 พบความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะรายตัว (Individual prevalence) และความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะรายฝูง (herd prevalence) ในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ดังตารางที่ 1 พบความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะในฤดูร้อนมากกว่าในฤดูฝนและฤดูหนาว ดังตารางที่ 1 และพบความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะที่แสดงอาการทางคลินิก (clinical sign) เช่น ซ้ออักเสบ ผสมไม่ติด อัมพาตอักเสบ มากกว่าความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะที่ไม่แสดงอาการทางคลินิก (no clinical sign) ดังตารางที่ 1

	จำนวนตัวอย่าง*	จำนวนผลบวก	จำนวนผลลบ	ร้อยละความชุก
อำเภอด่านมะขามเตี้ย	4 ราย	2 ราย	2 ราย	50.00
อำเภอบ่อพลอย	7 ราย	3 ราย	4 ราย	42.85
ฤดูกาล				
ฤดูร้อน (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม)	455 ตัว	43 ตัว	412 ตัว	9.45
ฤดูฝน (มิถุนายน-กันยายน)	566 ตัว	30 ตัว	536 ตัว	5.30
ฤดูหนาว (ตุลาคม-มกราคม)	416 ตัว	34 ตัว	382 ตัว	8.17
รายปี				
พ.ศ.2557	284 ตัว	24 ตัว	260 ตัว	8.45
พ.ศ.2558	186 ตัว	33 ตัว	153 ตัว	17.74
พ.ศ.2559	240 ตัว	6 ตัว	234 ตัว	2.50
พ.ศ.2560	494 ตัว	37 ตัว	457 ตัว	7.48
พ.ศ.2561	233 ตัว	7 ตัว	226 ตัว	3.09
อาการ				
แสดงอาการป่วย	15 ตัว	8 ตัว	7 ตัว	53.33
ไม่แสดงอาการป่วย	1,422 ตัว	99 ตัว	1,323 ตัว	6.96

*จำนวนตัวอย่างส่งตรวจโรค布鲁เซลโลซิสทางห้องปฏิบัติการ

การอภิปรายผลการวิจัย

ความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะรายตัว (Individual prevalence) จากการศึกษานี้เท่ากับ ร้อยละ 7.44 ใกล้เคียงกับรายงานความชุกโรค布鲁เซลโลซิส โดยทวิ พงษ์สุวรรณ และ พรศักดิ์ ประสมทอง (2553 : 7-8) ที่พบความชุกโรค布鲁เซลโลซิสของแพะเท่ากับร้อยละ 7.26 แต่พบมากกว่ารายงานความชุกโรค布鲁เซลโลซิส โดยกิติภัทท์ สุจิต และคณะ (2551 : 821-825) มากกว่ารายงานของซ้องมาศ อันตรเสน และคณะ (2555 : 61-86) มากกว่ารายงานของดุลยวัต กลัดเข็มเพชร และคณะ (2560 : 99-107) มากกว่ารายงานของสุวิมล ประทุมมณี และคณะ (2557 : 160-167) มากกว่ารายงานของอนัญญา สีนอเนตร และ วันประเสริฐ ทุมพะลา (2556 : 508-518) ที่รายงานความชุกโรค布鲁เซลโลซิสของแพะเท่ากับร้อยละ 6.27, ร้อยละ 5.08, ร้อยละ 0.60, ร้อยละ 4.66 และ ร้อยละ 1.75 ตามลำดับ ความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะรายฝูง (herd prevalence) จากการศึกษานี้เท่ากับ ร้อยละ 40.00 มากกว่าความชุกรายฝูงของโรค布鲁เซลโลซิสจากรายงานโดยกิติภัทท์ สุจิต และคณะ (2551 : 821-825) มากกว่ารายงานของซ้องมาศ อันตรเสน และคณะ (2555 : 61-86) มากกว่ารายงานของดุลยวัต กลัดเข็มเพชร และคณะ (2560 : 99-107) มากกว่ารายงานของสุวิมล ประทุมมณี และคณะ (2557 : 160-167) ที่พบความชุกรายฝูงเท่ากับร้อยละ

18.5, 18.39, 16.67 และ 20.00 ตามลำดับ แต่ใกล้เคียงกับรายงานความชุกโรค布鲁เซลโลซิสของแพะ โดยทวิ พงษ์สุวรรณ และพรศักดิ์ ประสมทอง (2553 : 7-8) ที่พบความชุกรายฝูงเท่ากับร้อยละ 46.18 การที่พบความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะในระดับสูงทั้งในระดับรายตัวและระดับรายฝูงจากการศึกษานี้ แสดงให้เห็นว่าโรค布鲁เซลโลซิสยังสามารถพบได้ทั่วไปในการเลี้ยงแพะของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทวิ พงษ์สุวรรณ และพรศักดิ์ ประสมทอง (2553 : 7-8) ที่พบว่าสถานภาพฟาร์มแพะส่วนใหญ่ในจังหวัดกาญจนบุรีอยู่ในระดับ C จำนวน 43 ฟาร์ม สถานภาพฟาร์มระดับ B เพียง 9 ฟาร์ม โดยที่ยังไม่มีฟาร์มปลอดโรคระดับ A ใน การศึกษานี้ยังพบความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะมากที่สุดในปี พ.ศ.2558 ลำดับต่อมาคือความชุกทางซีรัมในปี พ.ศ. 2557, 2559, 2560 และ 2561 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1 ซึ่งแสดงถึงทิศทางการความชุกของโรค布鲁เซลโลซิสของแพะในจังหวัดกาญจนบุรีที่ยังไม่ชัดเจน แต่มีแนวโน้มที่จะลดลง นอกจากนี้จากผลการศึกษาดังกล่าวที่ 1 พบความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะที่แสดงอาการทางคลินิก (clinical sign) จากการวิจัยนี้เท่ากับร้อยละ 53.33 (8/15) ซึ่งมากกว่าความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสของแพะที่ไม่แสดงอาการทางคลินิก (no clinical sign) ที่พบความชุกทางซีรัมต่อโรค布鲁เซลโลซิสเท่ากับร้อยละ 6.96 (99/1,422)

โดยอาการที่แสดงออกทางคลินิกของแพะจากการศึกษานี้ คือ ข้ออักเสบ ผสมไม่ติด อัมพาตข้อสำหรับแพะที่ไม่แสดงอาการทางคลินิกจากการศึกษานี้ส่วนมากเป็นการตรวจสุขภาพแพะประจำปี ตรวจสุขภาพแพะก่อนเข้าฝูง รวมทั้งการตรวจสุขภาพแพะก่อนการซื้อขายและการเคลื่อนย้ายแพะในพื้นที่

เมื่อพิจารณาถึงการกระจายตัวของความชุกทางซีรัมโรคบรูเซลโลซิสของแพะ พบว่าในพื้นที่อำเภอเลาขวัญ มีความชุกของโรคมากที่สุดเท่ากับร้อยละ 25.00 ลำดับ ต่อมา คือ ความชุกทางซีรัมของโรคในพื้นที่อำเภอด่านมะขามเตี้ย อำเภอพนมทวน อำเภอเมือง อำเภอบ่อพลอย และอำเภอไทรโยค ตามลำดับ ดังตารางที่ 1 อาจเนื่องมาจากอำเภอเลาขวัญ และอำเภอด่านมะขามเตี้ย ยังเป็นพื้นที่ห่างไกลจากการให้บริการสุขภาพสัตว์ จึงทำให้มีการส่งตรวจโรคน้อย รวมถึงไม่มีการตรวจโรคบรูเซลโลซิสก่อนนำเข้าฟาร์มอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการศึกษาดังตารางที่ 1 ที่แสดงถึงจำนวนการส่งตรวจโรคบรูเซลโลซิสของแพะทางห้องปฏิบัติการ โดยพบว่าพื้นที่อำเภอเลาขวัญและอำเภอด่านมะขามเตี้ย มีการส่งตรวจโรคบรูเซลโลซิสเพียงร้อยละ 0.27 และร้อยละ 1.18 ตามลำดับ แตกต่างจากพื้นที่อำเภอไทรโยคที่มีการส่งตรวจโรคบรูเซลโลซิสของแพะมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.40 ซึ่งอาจเนื่องมาจากอำเภอไทรโยค เป็นพื้นที่อยู่ใกล้ต่อการให้บริการของโรงพยาบาลปศุสัตว์และสัตว์ป่า ปศุपालัน จึงทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะสามารถเข้ารับบริการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ขอคำปรึกษาทางด้าน การดูแลสุขภาพ และการดูแลจัดการฝูงแพะได้สะดวกกว่าพื้นที่อำเภออื่น ๆ ประกอบกับจากการสืบค้นพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในอำเภอไทรโยคมีการรวมกลุ่มเลี้ยงแพะ มีการให้คำปรึกษากัน ช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่ประสานงานกับโรงพยาบาลปศุสัตว์และสัตว์ป่า ปศุपालัน อยู่เป็นประจำ แสดงให้เห็นว่าการรวมกลุ่มเลี้ยงแพะของเกษตรกรในพื้นที่ และการเข้าถึงการบริการของเกษตรกรเป็นประเด็นที่ควรพิจารณาาร่วมด้วยเสมอในการกำหนดแนวทางการควบคุม ป้องกัน และเฝ้าระวังโรคบรูเซลโลซิสของแพะในพื้นที่

การสรุปผลการวิจัยและประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

ผลจากการศึกษานี้ทำให้ทราบถึงความชุกทางซีรัมต่อโรคบรูเซลโลซิสของแพะในจังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างปี พ.ศ.2557 – 2561 โดยพบความชุกทางซีรัมต่อโรคบรูเซลโลซิส รายตัวเท่ากับร้อยละ 7.44 พบความชุกทางซีรัมต่อโรคบรูเซลโลซิส รายฝูงเท่ากับร้อยละ 40.00 พบการกระจายตัวของโรคบรูเซลโลซิสในพื้นที่ 6 อำเภอของจังหวัดกาญจนบุรี พื้นที่อำเภอเลาขวัญ มีความชุกทางซีรัมต่อโรคบรูเซลโลซิสมากที่สุดเท่ากับร้อยละ 25.00 พื้นที่อำเภอไทรโยค มีความชุกทางซีรัมต่อโรคบรูเซลโลซิน้อยที่สุด เท่ากับร้อยละ 5.97 พบความชุกทางซีรัมต่อโรคบรูเซลโลซิสในฤดูร้อนมากที่สุดเท่ากับร้อยละ 9.45 พบความชุกทางซีรัมต่อโรคบรูเซลโลซิส มากที่สุดในปี พ.ศ.2558 เท่ากับร้อยละ 17.74 และพบความชุกทางซีรัมต่อโรคบรูเซลโลซิสในแพะที่แสดงอาการทางคลินิกมากกว่าความชุกทางซีรัมต่อโรคบรูเซลโลซิสในแพะที่ไม่แสดงอาการทางคลินิก ข้อมูลความชุกทางซีรัมและการกระจายตัวของโรคบรูเซลโลซิสจากการศึกษานี้ ทำให้ทราบถึงสถานการณ์เบื้องต้นของโรคบรูเซลโลซิสในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคบรูเซลโลซิสของแพะต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การพบความชุกทางซีรัมต่อโรคบรูเซลโลซิสของแพะจากการศึกษานี้มากกว่าการศึกษานอื่น ๆ เนื่องมาจากการศึกษานี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบย้อนหลัง (Retrospective study) ซึ่งเป็นข้อมูลประเภททุติยภูมิที่ได้จากการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการของสัตว์แพทย์ที่ออกตรวจรักษาในพื้นที่เป็นหลัก จึงยังมีประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย เช่น ฤดูกาล สภาพการเลี้ยง ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร หรือปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับโรคบรูเซลโลซิสของแพะอีก ผู้วิจัยจึงขอแนะนำให้ทำการบูรณาการสำรวจความชุก (Survey) โรคบรูเซลโลซิสของแพะในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี โดยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ในอนาคต เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนควบคุม และป้องกันโรคบรูเซลโลซิสของแพะให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้การแนะนำให้เกษตรกรทำการ

ตรวจโรค布鲁เซลโลซิสในฝูงแพะประจำปี การตรวจโรค布鲁เซลโลซิสก่อนนำเข้าฝูงก็เป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันโรค ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงและความเสียหายอันเนื่องมาจากการเป็นโรค布鲁เซลโลซิสของแพะในพื้นที่ได้ รวมถึงการสร้างและส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรค布鲁เซลโลซิสของแพะให้กับเกษตรกรก็อาจเป็นอีกมาตรการหนึ่งร่วมกับการสำรวจความชุกของโรค การเฝ้าระวังโรค布鲁เซลโลซิสอย่างสม่ำเสมอในพื้นที่

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หน่วยวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการและเจ้าหน้าที่หน่วยเวชระเบียนโรงพยาบาลปศุสัตว์และสัตว์ป่า ปศุपालัน สำหรับการให้ข้อมูลสนับสนุนในการทำวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

กิติภักดิ์ สุจิต, ตระการศักดิ์ แพ้โธสง, วรณีย์ สันตมนัส, คเชนทร์ วงศ์สถาพรชัย, และ การุณ ณะชัย. (2551). การสำรวจประชากรแพะ และความชุกของโรคแท้งติดต่อในแพะ จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ.2551. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 40(49), 821–825.

ชื่องมาศ อันตรเสน, ตระการศักดิ์ แพ้โธสง, และ พิไลพร เจริญวรรณ. (2555). ความชุกทางซีรัมวิทยาและปัจจัยเสี่ยงการติดเชื้อ *Brucella melitensis* และ *caprine arthritis-encephalitis virus* ในแพะภาคตะวันตกของประเทศไทย. วารสารสัตวแพทยศาสตร์ มช., 23(1), 61–86.

ศุภยวัต กลัดเข็มเพชร, นิติศาสตร์ สมตัว, รักธรรม เมฆไตรรัตน์, วีระศักดิ์ ปัญญาพรวิทยา, และ อนุชา สุธนวงศ์. (2560). การศึกษาความชุกและปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อโรคแท้งติดต่อในแพะบริเวณพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่สัตวแพทยสาร, 15(2), 99–107.

ทวี พงษ์สุพรรณ และ พรศักดิ์ ประสมทอง. (2553). ความชุกทางซีรัมของการติดเชื้อ布鲁เซลโลซิสในแพะเนื้อ จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.

2553. *Field Epidemiology for Veterinary report 2009- 2013*, 1(1), 7-8.

สุวิมล ประทุมมณี, พิพัฒน์ อรุณวิภาส, และ สถาพร จิตตपालพงศ์. (2557). ความชุกและปัจจัยเสี่ยงของการติดเชื้อ *Brucella spp.* และ *Neospora caninum* ในแพะนมในจังหวัดนครปฐม. ใน *เรื่องเต็มการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 52: สาขาสัตว, สาขาสัตวแพทยศาสตร์. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 52*, (หน้า 160-167). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วิไลภรณ์ วงศ์พุกษาสูง, ศนิษา สันตยากร, วาที สิทธิ, ธีรศักดิ์ ชักนำ, ณัฐกิจ พิพัฒน์จาตุรนต์, อภิชาติ กันทุ, และ ภาวินี ดั่งวงเงิน. (2555). การสอบสวนผู้ป่วยโรค布鲁เซลโลซิสในอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ธันวาคม 2552. *Outbreak, Surveillance and Investigation Reports*, 5(1), 14–21.

อณัญญา สีนอนตร และ วันประเสริฐ ทุมพะลา. (2556). ความชุกทางซีรัมและปัจจัยเสี่ยงของโรค Brucellosis ในแพะ. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, ฉบับพิเศษ, 507 - 518.